STANDPUNT INCLUSIE VAN INTERNATIONALE STUDENTEN

Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS)

VVS

COLOFON

Vlaamse Vereniging van Studenten

02 893 24 84
Nijverheidsstraat 10
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever

Julien De Wit, voorzitter VVS 2023-2024

Contactpersoon

Alexander Van de Sande

Dossierbeheerder

Lynn De Palmenaer

Eindredactie

Alexander Van de Sande

Code Standpunt

2023/C

Publicatiedatum

November 2023

Auteurs

Alexander Van de Sande, Lynn De Palmenaer

Goedgekeurd op

11 mei 2023

Vormgever

Janne Wittoeck

Website: www.vvs.ac
Facebook: @VVStudenten
X: @VVStudenten
Instagram: @VVStudenten

INHOUDSOPGAVE

Colofon 2

Aanbevelingen 4

Inleiding 6

Studentenvertegenwoordiging 8

Opvang en integratie 10
Informatievoorziening 10
Verwelkoming 10
Sociale integratie 11
Integratie in het onderwijs 12
Huisvestiging 12

Duidelijke informatie en oplichting *13*
Verdeling van studentenkamers *13*

Taal 15
Nederlands leren 15
Communicatie door de hoger onderwijstinstelling 16

AANBEVELINGEN

DE VLAAMSE VERENIGING VAN STUDENTEN (VVS) VRAAGT:

1. dat internationale studenten direct kunnen participeren aan studentenvertegenwoordiging;

2. dat aparte internationale studentenraden of adviesraden worden opgericht wanneer directe participatie niet mogelijk is;

3. dat hogeronderwijsinstellingen de studentenvertegenwoordiging meer financieel en logistiek ondersteunen;

4. een centraal informatiepunt in elke studentenstad in samenwerking georganiseerd door stadsbestuur, hogeronderwijsinstellingen en studenten;

5. een focus op kwaliteitsvolle en relevante informatievoorziening;

6. meer en efficiëntere samenwerking tussen de instellingen om internationale studenten te verwelkomen;

7. doordacht georganiseerde onthaaldagen met Engelstalige onthaalopties;

8. een centrale rol voor studentenverenigingen bij opvangactiviteiten in samenwerking met de instellingen;

9. de uitbouw van een buddywerking in elke instelling om buitenlandse en lokale studenten met elkaar in contact te brengen;

10. onderwijspersoneel bewust maken van groepsdynamieken en opleiden in een multiculturele aanpak;

11. inrichtingen van Nederlandstalige keuzevakken in Engelstalige opleidingen;

12. verplichte Nederlandstalige vakken waar mogelijk en relevant;

13. meer steun en mogelijkheden voor deelname aan taaltafels en taaltandems;

14. goedkopere en meer flexibele taallessen;

15. tweetalige fysieke en digitale communicatie naar studenten toe;

16. een globale mentaliteitsverandering omtrent inclusie van internationale studenten in de brede zin op alle beleidsniveaus;

INLEIDING

Internationalisering in het hoger onderwijs krijgt de laatste jaren toenemende aandacht. Een element hiervan is het uitsturen van Vlaamse studenten naar het buitenland, of het aantrekken van buitenlandse studenten om in Vlaanderen te komen studeren. Het globaal aantal studenten dat naar een ander land gaat om er te studeren blijft jaar na jaar groeien.[1] Europa trekt bijna de helft van de internationale studenten aan, en ook aan de Vlaamse universiteiten en hogescholen blijft het aandeel stijgen.

Het is van belang dat internationale studenten zich hier kunnen integreren vermits zij op alle vlakken een grote aanwinst zijn; dit is een essentiële factor in een succesvol internationaliseringsbeleid.[2] Voor dit laatste is het niet genoeg dat de studentenpopulatie divers is, maar die moet ook inclusief zijn. Niet alleen leveren internationale studenten Vlaanderen zowel tijdens als na de studie erg veel op,[3] maar ook voor haar inwoners persoonlijk.[4] Zowel internationale als Vlaamse studenten ontwikkelen zichzelf wanneer ze met elkaar in contact komen.[5] Het is dus van uiterst belang dat internationale studenten zich hier thuis kunnen voelen.

De OESO definieert internationale studenten als studenten die geen inwoner zijn van het land waar ze studeren en die daar ook niet hun vooropleiding hebben genoten.[6] Wanneer er geen informatie volgens deze definitie beschikbaar is, gebruikt men buitenlandse studenten - studenten die geen burger zijn van het land waar zij studeren - als maatstaf.

Om te bepalen hoe we inclusie van internationale studenten in het Vlaams hoger onderwijs kunnen bereiken, is er een brede invulling van het begrip noodzakelijk. Onder internationale studenten rekenen we buitenlandse studenten die niet de Belgische nationaliteit hebben en hun middelbaar diploma niet in België hebben behaald, en Erasmus- of mobiliteitstudenten in het algemeen. Een internationale student kan naar Vlaanderen of Brussel komen voor een semester, een jaar, of een volledige studie, met inbegrip van doctoraatprogramma's. We rekenen ook studenten mee die bijvoorbeeld de Belgische nationaliteit hebben, maar wiens ouders niet de Belgische nationaliteit hebben en die naar internationale scholen zijn gegaan.

[1] https://oecd.org/coronavirus/en/data-insights/rising-international-student-mobility
[2] British Council, Integration of international students - a UK perspective, september 2014
[3] De Witte, K., Soncin, M., Vansteenkiste, S., & Sels, L. (2020), De economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs. Leuven: KU Leuven
[4] https://www.knack.be/nieuws/wereld/een-miljoen-babys-na-25-jaar-erasmus/;
[5] European Commission, Erasmus+ higher education impact study, 17 mei 2019
[6] OECD (2023), International student mobility (indicator)

STUDENTEN-VERTEGENWOORDIGING

Al sinds het jaar 2000 heten we niet meer de Vereniging van Vlaamse Studenten, maar de Vlaamse Vereniging van Studenten. Als VVS vertegenwoordigen we niet alleen de Vlaamse studenten, maar alle studenten in onze hogeronderwijsinstellingen.[7] Streven naar meer democratische inspraak voor studenten is onze raison d'être. We vinden het dan ook belangrijk dat internationale studenten zelf inspraak kunnen hebben in hun hoger onderwijsinstellingen en het hoger onderwijs in Vlaanderen en Brussel in het algemeen.

We achten het **wenselijk dat studentenraden toegankelijk zijn voor internationale studenten.** VVS vraagt dat elke instelling deelname van internationale studenten in studentenraden, zij het direct of indirect, mogelijk maakt. Inclusie is niet slechts het praten over of met studenten, maar bovenal ze toelaten om voor zichzelf op te komen.

Niettegenstaande dat Nederlands de bestuurstaal van het hoger onderwijs is,[8] zijn er diverse mogelijkheden om participatie van internationale studenten mogelijk te maken. Vertaling van agenda's en bijbehorende documenten kan tegenwoordig snel, gemakkelijk en relatief correct door middel van vertaalmachines. Als ze nog niet de mogelijkheid hebben gehad om Nederlands te leren, kunnen internationale studenten zich zo informeren over het reilen en zeilen van de studentenraad. Dit hoeft geen barrière voor deelname te zijn.[9]

Langs de andere kant zijn er Nederlandstalige studenten die zich niet steeds comfortabel voelen om zich nauwkeurig uit te drukken in het Engels. Dit kan vermeden worden door de aanwezigheid van (stagiair-)tolken op formele vergaderingen indien daar financiële slagkracht voor is. Op zijn minst kunnen **agendapunten die specifiek internationale studenten aanbelangen in het Engels vertaald en behandeld worden.**

Indien directe deelname niet mogelijk is, zijn ook **"internationale studentenraden"** of **adviesraden van internationale studenten** reeds gangbaar aan meerdere instellingen. Internationale studenten kunnen hier volledig in het Engels aan deelnemen en terugkoppelen naar de centrale studentenraad. Deze lijden soms echter onder gebrek aan steun om hun taak ten volle uit te voeren.

[7] https://vvs.ac/geschiedenis-van-vvs/
[8] Art. II.260, Codex Hoger Onderwijs
[9] Zie bijvoorbeeld: Studentenraad KULeuven, Levers for diverse student representation, februari 2020

We zien hier ruimte voor verbetering. Dat kan door **meer middelen en ondersteuning** te bieden vanuit International Relations Offices, of meer middelen voor studentenraden te voorzien zodat zij hun internationale werking meer kunnen uitbouwen. VVS vraagt dat instellingen in de mate van het mogelijke **financiering en ondersteuning te voorzien voor een goede werking van de internationale studentenvertegenwoordiging.**

In conclusie: internationale studenten laten participeren in de vertegenwoordiging is op vele manieren mogelijk. Het vereist slechts enige motivatie en investering.

OPVANG EN INTEGRATIE

Informatievoorziening

Momenteel is veel informatie in elke stad versnipperd. Sommige informatie krijgen studenten van de instelling, van de stad of van andere plaatsen. VVS acht het wenselijk te voorzien in een **centraal informatiepunt per studentenstad** waar internationale studenten alle noodzakelijke informatie op praktisch en administratief vlak kunnen verkrijgen voor een succesvol verblijf. Zo is Pangaea[10] in Leuven een goed voorbeeld van een plek waar internationale studenten terechtkunnen en informatie krijgen over studeren en leven in Vlaanderen.

Verwelkoming

Informatievoorziening begint vanaf het moment dat men van het vliegtuig stapt, zeker voor niet-Europese studenten. Momenteel zijn instellingen vrij om zelf te voorzien in bijvoorbeeld een standje op de luchthaven dat bemand wordt of het uitzenden van enkele vrijwilligers of jobstudenten naar de luchthavens om aankomende studenten te voorzien van een eerste ontvangst en verwijzing. VVS vraagt dat **de instellingen meer samenwerken om de internationale studenten op te ontvangen.** Dit komt ten bate van zowel de studenten als instellingen met minder middelen om hieraan te besteden.

Vervolgens zijn de **onthaaldagen** aan de start van het academiejaar **van groot belang**. Studenten leren daar niet enkel hun instelling kennen, maar ook elkaar. Het is dus een cruciaal moment in het leven van de student. Op deze momenten moet men ook de internationale studenten in gedachten hebben. **Bij de inrichting van onthaalactiviteiten moeten er voldoende Engelstalige opties zijn.**

Men moet bij dit alles steeds **kwaliteit boven kwantiteit** van het aanbod in gedachten houden. Instellingen moeten daarvoor **regelmatig buitenlandse studenten bevragen** om hun eigenschappen en noden te kunnen analyseren.[11] Ze moeten niet als een homogene groep behandeld worden; zo hebben Erasmusstudenten natuurlijk andere noden dan Chinese studenten.

[10] https://www.kuleuven.be/english/stuvo/pangaea

[11] Raad Hoger Onderwijs, advies over de randvoorwaarden voor internationale mobiliteit in het Vlaamse hoger onderwijs, 11 maart 2008, 14

Het is al te gemakkelijk om nieuwe studenten aan het begin van het academiejaar te overweldigen met een overvloed aan informatie. Een **overzichtelijk geschreven gids met gestructureerde handvatten** kan studenten helpen navigeren in een nieuw land en nieuwe sociale structuren. Dit is ook een uitgelezen mogelijkheid om **het bestaan en de werking van de studentenvertegenwoordiging in de verf te zetten**, alsook de mogelijkheden om te participeren.

Alle informatie die voorzien wordt moet ook correct vertaald worden naar het Engels, inclusief juridische documenten. Ook buitenlandse studenten hebben nood aan bijvoorbeeld een onderwijs- en examenreglement dat ze kunnen begrijpen. Het is de verantwoordelijkheid van de instelling om ervoor te zorgen dat vertaalde documenten en informatie even correct en geldig is als Nederlandstalige zodat de internationale studentenpopulatie niet wordt uitgesloten.

Sociale integratie

Bij het onthaal van internationale studenten moet er gedacht worden aan **de hulp van studentenverenigingen**, zowel de specifiek internationale verenigingen als diegenen die zich op een Vlaams publiek richten. Wij volgen de Raad Hoger Onderwijs in dat er voor hen een **centrale rol** is weggelegd.[12] Zij kunnen namelijk gemakkelijker contact leggen met de studenten. Door middel van een **peter- en metersysteem** kunnen ze zorgen voor opvangactiviteiten doorheen het jaar.

In het algemeen onderstreept VVS het belang van een zogenaamde **buddywerking**. Er is maar weinig dat voor betere integratie zorgt dan het direct linken en in contact brengen van Vlaamse en internationale studenten. Of het nu georganiseerd is door studentenverenigingen of door de instelling zelf, er moet hier veel meer op ingezet worden. We benadrukken dat het **in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de instelling** is om buitenlandse studenten op te vangen in haar gemeenschap. Waar dat ze hier in gebreke blijven, vult in de praktijk peer-to-peer contact en vriendschappen met lokale studenten vaak de lacunes op. Sociale integratie is onlosmakelijk verbonden met mentaal welzijn en academisch succes.

Het onderwijspersoneel heeft ook een rol te spelen. In de aula hebben studenten de neiging om binnen hun comfortzone te blijven. Buitenlandse studenten en lokale studenten interageren en werken meestal met elkaar. Het onderwijzend personeel kan integratie en welzijn bevorderen door gemengde groepen bij groepswerken te vormen, tijdens de eerste maanden extra hulp aan te bieden, en bijvoorbeeld te vragen hoe er wordt lesgegeven in het thuisland.[13]

[12] **Ibid.**

[13] **Vazirani, S., Carmona, C., Vidal, J., Hernaiz-Agreda, N., López-Francés, I., & Benlloch-Sanchis, M. J., International students integration in classroom: Strategies and support by teachers and local students in higher education, 2018.**

Wanneer docenten een multiculturele aanpak hanteren (d.w.z. culturele diversiteit erkennen en waarderen), ervaren studenten minder cultureel onbegrip en daardoor minder negatieve uitkomsten in verband met studeren in internationale klaslokalen.

Om uiteindelijk tot succesvolle integratie te komen, moeten het **onderwijspersoneel, de buitenlandse en lokale studenten samenwerken**.[14]

Integratie in het onderwijs

De aula's en klaslokalen in het hoger onderwijs worden steeds internationaler. Hoewel dit het potentieel heeft om het leren te bevorderen, gaat het ook gepaard met een verminderd gevoel van inclusie en psychologische veiligheid - cruciale factoren voor het leerproces.[15] Houding van de docent en inhoud van het curriculum zijn twee aspecten van een pluralistische aanpak in het hoger onderwijs; **het curriculum zelf moet oog hebben voor diversiteit en inclusie om voor een volledige integratie te zorgen.**

Wanneer docenten een multiculturele aanpak hanteren, dat wil zeggen, diversiteit erkennen en waarderen, ervaren studenten minder onbegrip en daardoor minder mogelijke negatieve gevolgen van studeren in een internationale groep.

Hogeronderwijsinstellingen kunnen **een verschil maken door hun docenten op te leiden om een multiculturele aanpak toe te passen bij het lesgeven** aan diverse, internationale groepen. Vandaag hanteert men nog vaak een kleurenblind perspectief dat verwacht dat internationale studenten zich moeten aanpassen aan de universiteit of hogeschool of dat gelijkheid wordt gecreëerd door een neutrale houding aan te nemen. Tijd en middelen uittrekken om docenten niet-stereotyperende, multiculturele aanpak kan een eerste stap zijn voor instellingen om te streven naar een diverse aanpak.

Huisvesting

Internationale studenten komen van andere landen naar België om te studeren en de Vlaamse cultuur te leren kennen. Waar dat een binnenlandse student soms kan pendelen, zal een internationale student altijd op kot moeten gaan. **Het tekort aan studentenkamers heeft daardoor een bijzonder grote impact op hen.** Zo zorgt het gebrek aan koten ervoor dat buitenlandse studenten zoals Erasmusstudenten hun komst naar België moeten annuleren.[16] In verband hiermee verwijzen we graag naar de aanbevelingen in ons standpunt studentenhuisvesting.[17]

[14] Ibid.

[15] De Leersnyder, J.; Gündemir, S.; Ağirdağ, O., Diversity approaches matter in international classrooms how a multicultural approach buffers against cultural misunderstandings and encourages inclusion and psychological safety, Studies in Higher Education, 2022.

[16] https://www.knack.be/nieuws/belgie/erasmusstudenten-annuleren-komst-naar-belgie-wegens-gebrek-aan-koten/

[17] https://vvs.ac/standpunt/standpunt-studentenhuisvesting/

Aangezien huisvesting voor internationale studenten fundamenteel is, omdat ze zonder niet aan hun studie in Vlaanderen kunnen beginnen, verdient dit echter bijzondere aandacht in het kader van inclusie.

Duidelijke informatie en oplichting

Zoals reeds aangehaald is de **informatievoorziening gebrekkig**.[18] Bij het zoeken naar een kot hebben internationale studenten vaak problemen met het vinden van correcte informatie. Dit gaat niet slechts over het vinden van een kot, maar ook alles er rond.

Zo kan het dat internationale studenten vaak wel iets vinden, maar **niet geïnformeerd zijn over de gevaren voor oplichting**.[19] Veel internationale studenten vinden een kot op een twijfelachtige website, om er dan achter te komen bij aankomst dat het niet bestaat. Het komt ook wel eens voor dat een waarborg gevraagd wordt voor een bestaand kot, die dan niet teruggegeven wordt wanneer het kot aan iemand anders wordt verhuurd. We vragen van zowel hoger onderwijsinstellingen als een centraal punt als StudyInFlanders dat ze duidelijke **waarschuwingen en tips geven om oplichting te vermijden**.

Verdeling van studentenkamers

Het tekort aan studentenkamers heeft een directe impact op internationale studenten. Zij ondervinden heel wat beperkingen (kennis, taal, culturele barrières…) op de private markt en zijn dus vaak aangewezen op het aanbod van hogeronderwijsinstellingen. Er is voorlopig nog geen echt aanbod van private ontwikkelaars dat zich specifiek toespitst op internationale studenten in de vorm van bijvoorbeeld studentenhotels voor één semester. Zowel voor instellingen als private spelers is er veel ruimte om te groeien.

Van de hoger onderwijsinstellingen zelf vraagt VVS dat ze steeds goed letten op een **evenwichtige sociale verdeling** van de studenten en kamers. Uitwisseling van cultuur en taal is een verrijking voor zowel binnenlandse als buitenlandse studenten. Het is niet de bedoeling dat alle internationale studenten worden samengezet in dezelfde gebouwen of verdiepingen, ongeacht de lengte van hun verblijf. **Gemengde huisvesting is de eerste vereiste voor integratie met Vlaamse studenten.**[20]

[18] ESU, ESN, International student housing: How are exchange students in Europe navigating the housing crisis?, 2023. Uit dit onderzoek blijkt 41% van de mobiliteit studenten in België aan geen info over lokale huisvestingsomstandigheden te hebben gekregen van de ontvangende hoger onderwijsinstelling.
[19] In hetzelfde onderzoek geeft 28% van inkomende mobiliteit studenten aan dat ze met oplichting te maken kregen.
[20] Raad Hoger Onderwijs, advies over de randvoorwaarden voor internationale mobiliteit in het Vlaamse hoger onderwijs, 11 maart 2008, 14

Daarnaast **moet er ook gelet worden op een goede verdeling over de semesters heen.** Waar dat in eerste semester vaak een gebrek aan kamers is, staan er in het tweede semester vaak kamers leeg, doordat ze gereserveerd worden voor uitwisselingsstudenten maar vervolgens niet gebruikt worden. Om het kotenbestand optimaal te benutten zou men moeten proberen de aankomst van uitwisselingsstudenten degelijk te spreiden over de twee semesters; dit zou zowel nationale als internationale studenten ten goede komen.

Taal

Taal is een fundamentele noodzaak om te kunnen communiceren. Het is de manier waarop we toenadering tot elkaar zoeken en elkaar begrijpen. Het kan echter ook een barrière zijn voor participatie; een oorzaak voor uitsluiting en eenzaamheid.[21]

Nederlands leren

Internationale studenten geven aan de Nederlandse taal machtig te willen zijn, maar daarbij **enkele drempels** te ervaren. Eén van die drempels is dat dit extracurriculair moet gebeuren, wat de studies extra zwaar maakt. We vragen om **meer Nederlandstalige keuzevakken in het curriculum aan te bieden**. Een andere mogelijkheid is **één of meer verplichte taalvakken Nederlands**, op voorwaarde dat ze van een voldoende hoog niveau zijn.

VVS pleit ook voor **meer initiatieven als taaltafels of taaltandems**, die kunnen dienen als aanvulling op bovenvermelde vakken. Op deze manier leren internationale studenten op een informele manier de taal te leren van Vlaamse studenten. Hiermee maken ze ook meteen contact met Vlaamse studenten en leren ze woorden die in het dagelijks leven gebruikt worden. Dit gaat best gepaard met enige begeleiding of toezicht om het niveau van het Nederlands voldoende hoog te houden.

Een andere oplossing is wel extracurriculair, maar nog steeds nuttig. Instellingen moeten meer **inzetten op het gebruik van (universitaire) talencentra**. Ook wanneer studenten naast hun studie een taal willen leren, vormt prijs een grote hindernis. Deze externe taallessen moeten goedkoper en flexibeler aangeboden worden. De mogelijkheid om eraan deel te nemen moet ook beter gecommuniceerd worden op onthaaldagen.

[21] Tatar, S., Classroom participation by international students: the case of Turkish graduate students, Journal of Studies in International Education, 337-355

Communicatie door de hoger onderwijsinstelling

Hoewel internationale studenten alle kansen en mogelijkheden moeten krijgen om Nederlands te leren, moeten instellingen ook aan studenten de kans geven om volwaardig deel uit te maken van de universitaire of hogeschool gemeenschap.

We stellen helaas ook vast dat **informatievoorziening niet altijd tweetalig** is. Aan sommigen instellingen wordt ook naar internationale studenten vooral in het Nederlands gecommuniceerd. Vanzelfsprekend heeft dit een **zeer uitsluitende werking** die ervoor zorgt dat internationale studenten niet ten volle deel uitmaken van hun de hogeschool of universiteit waar ze studeren. Dit heeft impact op mentaal, sociaal en academisch vlak.

Gezien de bestaande en groeiende internationalisering van ons hoger onderwijs, zou er **een principe van tweetalige communicatie** naar studenten toe moeten zijn. De standaard moet zijn dat onder andere brochures, mails, nieuwsbrieven en websites voor studenten vanuit de instelling volledig in het Nederlands en Engels zijn, met eentalige Nederlandse communicatie de uitzondering. Hetzelfde geldt voor **fysieke signalisatie op de campussen**.

Vlaamse Vereniging van Studenten
02 893 24 84
Nijverheidsstraat 10
1000 Brussel

www.vvs.ac

info@vvs.ac

@VVStudenten

@VVStudenten

@VVStudenten